ב"ה

קשר

קול שופר רבני אירופה

יוצא לאור על ידי מרכז רבני אירופה - חב"ד ליובאוויטש

RCE

גליון י"ד
תמוז תשס"ב
N° 14
June 2002

איבעיא להו

פסול הנמצא בעת קריאת-התורה

הרב לוי יצחק ראסקין
דומ"צ קהלת ליובאוויטש,
ומו"צ בבית הוראה שע"י התאקה"ח, לונדון

מההלכות הנחוצות לכל רב בית-הכנסת ה"ה איך להתנהג כאשר יימצא טעות בהספר-תורה באמצע הקריאה. וכמסופר על התנהגות הגאון הרגצ'ובר בדבר סמיכת אברכים להיתר הוראה, שאף כאשר ניאות לסמוך על יראת הצורבא מרבנן, שראה בו שהיא קודמת לחכמתו, אבל זאת תבע, שידעו הלכות טעות הנמצא באמצע הקריאה. והטעם, כי באמצע קריאת-התורה אין הזמן גרמא לחפש בספרים וכו'. – והוי בזיון להס"ת וגם בזיון להרב! (מובא ב'שערי הלכה ומנהג' ח"ד ע' קס).

ואכן רבו דיעות הפוסקים אודות ההנהגה הניאותה בכהאי גוונא – ראה טוש"ע או"ח סי' קמג, ובשו"ע יו"ד סי' רעט ס"ב[1], ועיין שם הפרטים מה נקרא 'טעות גמור' ומה לא. אמנם, בשו"ת צמח צדק (שער המילואים ח"ד סי' ד, ובמהדורה החדשה – או"ח סי' עו) סלל לו כאן דרך מיוחד, ונסמך מאד על הראשונים הסוברים שתקנת קריאת התורה מתקיימת שפיר אף בס"ת פסול. ואינהו ס"ל שההלכות שבש"ס לענין פסול ס"ת עיקרן ביחס לקיום מצות כתיבת ס"ת, שהיא מצוה המוטלת על כל אחד מישראל. והנני בזה לצטט סיכום הלכותיו בסגנון קצר ושוה לכל נפש:

1) כאשר אין במקום זה ספר-תורה אחר:

א) אם הטעות הוא **בחומש אחר**, מותר להוציא ס"ת גם לכתחלה. לדוגמא, אם נמצא הטעות בקריאת שחרית של שבת-חזק, הרי – במקום שאין ס"ת אחר – מותר להוציא ס"ת זה לקריאת-התורה של מנחת שבת.

ב) כאשר אין ס"ת אחר להחליף, הרי כלל גדול **שאין להפסיק הקריאה כליל** בגלל טעות הנמצא, כי אם יגמור הקריאה, על כל מנין הקרואים של יום זה, וכל אחד מהן יברך כרגיל. אלא שבכה"ג בקריאה של שבת, העולה השביעי הוא יהי' המפטיר.[2]

2) כשיש ספר-תורה אחר:

א) כשהכירו טעות גמור בין גברא לגברא, יחליפו הס"ת אז.

ב) כשהכירו הטעות באמצע הקריאה, ישלים עליי' הנוכחית בהקדם הכי-אפשרי. דהיינו, שאם כבר קרא ג' פסוקים – ואינו תוך ג' פסוקים לפני או לאחרי פרשה (פתוחה או סתומה) – יגמור הפסוק שעומד בו, ויפסיק[3]. ואם לא קרא עדיין ג' פסוקים, יקרא ג' פסוקים, ויפסיק ויברך. ובין גברא לגברא יחליפו הס"ת.

ג) כשנמצא הטעות בקריאת השביעי, יגמור הוא הסדרה בס"ת הפסול – והשביעי הוא גם המפטיר. ולא יחליפו הס"ת כלל.

3) כאשר חסרו שני תיבות או יותר:

א) אם כבר קרא ג' פסוקים, יפסיק במקומו ויברך, ואז יחליפו הס"ת.

ב) לא קרא עדיין ג' פסוקים, או שהוא תוך ג' פסוקים סמוך לפרשה, יחליפו הס"ת באמצע העליי', ויגמור העלי' בס"ת השני.

ג) אם נמצא טעות חמור כזה בשביעי (בשבת, וה"ה בחמישי ביו"ט או בשישי ביוהכ"פ), וכבר קרא ג' פסוקים, יפסיק במקומו ויברך ברכה שלאחרי', ואז יחליפו הס"ת ויקראו עוד אחד ['אחרון'] לגמור קריאת היום[4].

ד) לא נשארו ג' פסוקים עד סוף הקריאה, הרי אי אפשר להחליף הס"ת. וכן אם נמצא בעליי' האחרונה של ראש-חודש או של שני וחמישי, לא יחליפו הס"ת[5]. ובהני גווני, יגמור הקריאה בס"ת הפסול ויקרא המלים החסרים מתוך החומש, [וכן יעשה במקום שאין ס"ת אחר להחליף] ויברך לבסוף.

---

[1] בשו"ע אדה"ז חסרים הלכות אלה. והקצות השלחן (סי' פ"ו) הלך בעקבות השערי אפרים ועוד, וכמובן שלא ידע אודות תשובת רבינו הצמח צדק הנוכחית, כי עדיין לא נדפסה בימיו.

[2] כאשר השביעי הוא המפטיר, יאמרו הקדיש לאחר ההפטרה, ולא יפסיקו בין עליית השביעי לתורה לבין קריאתו בנביא.

[3] ברם יש מקומות בתורה שאינו רשאי להפסיק, והן: שירת הים, עשרת הדברות (קצות השלחן סי' פו הע' ו) ; התוכחה (שו"ע או"ח סי' תכח ס"ו) ; מ"ב מסעות (מג"א שם סק"ח) ; ח' פסוקים האחרונים של תורה (שו"ע שם ס"ז). ולכן אם נמצא טעות באמצע קריאת חלקים אלה, יגמור קריאת חלק זה בס"ת הפסול. ויש לעיין אם ימשיך לקרות בס"ת הפסול בכדי "לסיים בדבר טוב" (רמ"א סי' קלח).

[4] כנראה הטעם להכרעה זו, מכיון שאי אפשר לקרות המלים החסרים, הרי להוסיף עליי' עדיף מלהחליף הס"ת באמצע העליי'.

[5] צ"ע בכה"ג למה לא יחליף הס"ת, כבדין 3ב.

נלכה באורחותיו

אופן ההשפעה על הבע"ב

. . . בהנוגע לקהלתו, הנה אירע למעלה מדרך הטבע שאיזה מהבע"ב מוכנים לפעול יותר ממה שאפשר הי' לקוות מהם, והם המעוררים ודורשים מאתו שישתתף הוא בפעולות, שזהו היפך **הגמור** מהנהגה שצריכה להיות, ולהבהיר המצב לבאר דעתי עוד יותר הנני חוזר את מה שאמרתי לו איזה פעמים שמההכרח הכי גדול שיבקר בבתי בע"ב או עכ"פ שיפגש עמהם לעתים קבועים, ואין מספיק בזה דבור טלפוני ועאכו"כ שגם דבור זה אינו או שהוא לעתים רחוקות ביותר, ואף שמובן שאין דעתי נוחה כלל מהנהגת ארצוה"ב שהרב הוא "א סאשעל ווארקער", אבל מובן ג"כ שאין לחכות בחיזוק והרחבת ביהכ"נ שלהם עד שתשתנה הנהגה זו דארצה"ב, ולכן מוכרח שיבקר ויפגש עם שכני ביהכ"נ לעוררם לבא להשתתף בהשיעורים בביהכ"נ כו' וכו'. ובמה דברים אמורים שיהי' זה בהצלחה **כשיוקלט** אצלו הרעיון שזהו טובתו האמיתית עוד יותר מאשר טובתם של הבע"ב, וכבר ידוע הפתגם החסידותי מדברי רבנו הזקן, שמה שלומדים בדרכי עבודת השם מהנהגת גנב, וכמאמר המשנה איזהו חכם הלומד מכל אדם, שאף שבפעם הראשונה אינו מצליח בכ"ז מנסה עוד פעם ועוה"פ.

(אגרות קודש חלק י"ג עמ' ריח)

ק ש ר

N° 14 - June 2002 גליון י"ד - תמוז תשס"ב

איבעיא להו

פסיקה בלי עיון בספר

הרב אלי' יוחנן גוראר'י
רבה הראשי של חולון

דרכו של רבי יהודה רזאניס, בעל המשנה למלך, היתה שלא לפסוק הלכה בלי לעיין בספר, אפילו ששבילי הפסק היו נהירין לו ומונחין בזכרונו כבקופסה. וכך כותב החיד"א בספרו שו"ת יוסף אומץ (סי' מז אות ד): "וכן שמעתי מהרב החסיד המופלא מהר"ר גדליה חיון זצ"ל שבנערותו הן בעודנו אתרא דקושטא שמיה, הלך להגאון מהר"י רוזאניס זלה"ה לשאול דין איסור והיתר ממנו ופתח השולחן ערוך ואמר לו, ראה בני, השו"ע אומר כך, וקרא לפניו דין השולחן ערוך. וכבר נודע גדולת הרב ז"ל שהי' מפורסם מאד בבקיאותו וזכירתו, ועם כל זה, בדין הכתוב בשולחן ערוך לא רצה להורות עד שפתח השולחן ערוך וקרא לו הדין".

ומסיים החיד"א שם: "ואנן יתמי דיתמי, אשר באמת חסרון ידיעה גוברת וידע איניש בנפשי', איך לא נבוש ולא נכלם להורות תיכף בלי ראות ספר".

וראה מה שכתב בשו"ת שבות יעקב להגאון רבי יעקב רישא (ח"ב סי' סד) בתשובה לרב אחד שהטריח בהמה בלי שהיו לו ספרים לעיין בו, וז"ל: "הנני באמת תחלת דהאי הוראה, אף שיש לו על מה שיסמכו, מכל מקום לא טוב עשה שהטריח מיד בלתי עיון בספר אף שהי' פשוט בעיניו עיני פקיחין, מכל מקום התורה חס על ממון של ישראל, והי' מן הראוי להיות מתון בהוראה. וכבר אמרו חז"ל אסור לתלמיד להורות במקום רבו אלא אם כן רחוק ממנו ג' פרסאות, ומכל שכן שרבינו הן הן הספרים אשר נתפשטו בקרב ישראל, ראוי לכל מי שהגיעו להוראה שלא יורה שום הוראה בלתי עיון תחלה בספר. וכן מרבותי נוחי נפש הגאונים זצ"ל, וביחיד שמעתי כן ממוה"ז הגאון המפורסם אב"ד ור"מ מהר"ש זצ"ל שהי' זקן יושב בישיבה וכסא הוראה בק"ק פראג זה ארבעים שנה ואף על פי כן לא הורה בלתי עיין בספר תחלה מהאי טעמא, וסמך לדבר אז לא אבוש בהביטי וגו'".

ועל דרך זה כתב הגאון רבי יונתן אייבשיץ בספרו אורים ותומים (סי' י): "ואני נוהג גם כן ככל הדברים במקום שאין דבר פשוט כביעת' בכותח' לעיין בספרים ולהורות מתוך הספר, כי אותיות מחכימים. ובפרט בזמן הזה אשר בעוונותינו הרבים השכחה גובר".

בספר "מצפה יחזקאל – רבותי'ה דיחזקאל", תולדות הגאון רבי יחזקאל בנעט (אות סט) מסופר מעשה נורא שמורה על גודל ענותנותו אמיתתו ויראתו של הגאון רבי יחזקאל בנעט. פעם אחת הלכה אשה אחת בערב שבת קודש אל הדיין המצויין מ' נתן הלוי דעסוי ז"ל משם, עם עוף לשאול שאלה והדיין הטריח את העוף. ושוב הלכה האשה הזאת אל הגאון ז"ל – והעלימה שהיתה כבר אצל הדיין – והכשיר את העוף.

ואחר הצהרים במקרה פגעו יחדיו רבי יחזקאל והדיין, וסיפר לו הדיין מן השאלה הלזו והוא לא ידע שהאשה הלכה גם אליו, והשאלה הזאת היתה חמורה בעיני ר' נתן. ויהי כי שמע הרב יחזקאל דבריו [של הדיין] הלך לביתו ושלח שליח אחרי האשה הזאת. וכאשר באתה, אמר לה רבי יחזקאל ידוע תדע כי השאלה אשר שאלת ממני טריפה היא, כי טעיתי בדין במה שאמרתי לך שהיא כשירה וכאשר עיינתי היטב ראיתי כי טעיתי בדין ובאמת היא טריפה וח"ו לאכול ממנו. ולא נח דעתו בזה וחשש שמה כבר סיפרה האשה המאורע ודבריו האחרונים לא תספר, על כן בבית הכנסת לפני 'לכו נרננה' הלך אל השלחן והגבי' קולו בקול רם ואמר שהיום אירע לו דבר שמתחילה הכשיר ואחר כך ראה שטעה בדין שבאמת טריפה.

כוס תנחומין

לידידנו הנכבד עוסק בצ"צ, משלוחי כ"ק אדמו"ר בבריסל, הרה"ח הרב יעקב ספיטצקי וכל ב"ב שליט"א על פטירתה הפתאומית של זוגתו/אמם הרבנית מרת איטא פייגא ע"ה.

המקום ינחם אתכם בתוך שאר אבלי ציון וירושלים, ומעתה ועד עולם אך טוב וחסד ירדפוכם בטוב הנראה והנגלה ובהמשך עבודת הקודש תמצאו ניחומים, עד שנזכה בקרוב ממש לראות בקיום היעוד "והקיצו ורננו שוכני עפר" בגאולה האמיתית והשלמה.

מה חדש ?

רבני חב"ד השתתפו ב'ועידת רבני אירופה'

בימים שבין כ"ג לכ"ו אייר, נערכה בבריסל שבבלגי', הועידה ה23 של "ועידת רבני אירופה" בהשתתפותם של כמאה וחמשים מרבני אירופה.

הכנס שהתקיים בחסות 'השוק האירופאי המשותף', ונמשך שלושה ימים, עמד השנה תחת הנושא של "המשפחה היהודית באירופה".

מלבד שורת הנושאים ההלכתיים הרבים עליהם דנו הרבנים, נושא האנטישמיות הגואה המתעוררת ברחבי אירופה עמד גם הוא בתכנית הדיונים.

במשך הוועידה נערכה קבלת פנים לרבנים מאירופה ולרבנים הראשיים לארץ ישראל, הרב ישראל מאיר לאו שליט"א והרב אליהו בקשי דורון שליט"א, בביהכ"נ המרכזי של קהילת מחזיקי הדת של אב"ד בריסל הרה"ג עזריאל חייקין שליט"א שקידם בברכה את כל הבאים. הרב חייקין סייע רבות בארוח הרבנים הבאים לועידה כולל בהשגחה המהודרת שלו לארוחות במשך ימי הועידה.

בועידה השתתפו כ50 רבני חב"ד ממערב וממזרח אירופה וחלקם נאמו במשך ימי הוועידה. הרב יהודה טייכטל מברלין מסר שיעור בדף היומי.

הרב גרשון מענדל גרליק ממילנו, מוותיקי המשתתפים בועידות, שקיבל בזמנו הוראות מפורשות מהרבי להשתתף בועידה, ואף זכה שהרבי ימסור על ידו בקבוק משקה למשתתפים, השתתף גם השנה ונאם נאום מרגש בנושא "נרות ש"ק סגולה לשלום בית".

בראש המשלחת של רבני חבר-העמים, עמד הרב בערל לאזאר, רבה הראשי של רוסיה, שאף נשא משא מרכזי בנושא "שלום בית: הקשר בין הורים לילדים".

ק ש ר

גליון י"ד - תמוז תשס"ב N° 14 - June 2002

מה חדש ?

רב חדש בדרעזדען

הרה"ח ר' שניאור זלמן וזוגתו חנה הבלין ושני ילדיהם, חיה מושקא ודוד יחיו. יצאו לפני חג הפורים למדינת זקסן שבגרמניה המורכבת ממספר ערים גדולות ובהם דרעזדען, לייפציג וחמניץ. למעלה מחמשת אלפים יהודים חיים במדינה זו. הרב הבלין קבע את מגוריו בעיר הגדולה דרעזדען. נסיעתו לשליחות התאפשרה אודות לסיוע של הרב משה שי' קוטלרסקי ממנהלי 'מרכז לעניני חינוך' שליוה את כל שלבי יציאם והתיישבותם.

עם הגיעו פתח הרב הבלין בית כנסת (האורטודוקסי היחיד בעיר) שכבר משתתפים בו מידי שבת וחג עשרות מתפללים. בזמן קצר כבר הצליח לקשור קשר עם סטודנטים ונוער וקשר אישי עם תושבי העיר.

אנו מאחלים לרב הבלין ומשפחתו שיחיו הצלחה במשרתם הכבודה.

המרכז לשירותך

הרה"ח אדריכל צבי שפאלטר אשר ביצע חמישים מקוואות מהודרים בישראל, בהם כעשרים בור ע"ג בור. הוא מומחה בשילוב ההלכה עם הטכנולוגיה החדשה במקוואות. בתכלית הידורי הכשרות וביופי ובנוחות המקסימלית.

באפשרות המרכז לסדר ע"פ בקשת רבנים שהנ"ל יבוא לבדוק כשרות ותקינות מקוואות קיימים בכל מקום ולהציע פתרונות הלכתיים-טכניים.

ליתר פרטים, נא ליצור קשר עם משרדינו או ישירות אליו בדואר אלקטרוני:mikvehs@actcom.co.il

מעשה שהיה

מעשה נורא בעיר דרעזדען

מסופר בספר "גרם המעלות" (עמ' 54): הגאון רבינו משולם איגרא אב"ד טיסמניץ ופרעשבורג השאיר אחריו בן יחיד ובת יחידה. בנו זה ר' יצחק אליהו נולד בעיר טיסמניץ בשנת תקמ"ד. בוצין בוצין מקטפי' ידיע, וכבר התראה מאת אשר אך החל ללמוד דעת בעודו בן שלוש וארבע, כי ברא כרעא דאבוה הוא, והראה אותותיו אותות כי כאב כן בנו לגדולות נוצר וכי יש לו רב חילא לאורייתא, וכבר בגיל שש-שבע ידע לסלסל ולפלפל בפלפולא חריפתא של מטעמי התורה וכל דבר גדול וקשה לסקל ולשדד, והרים וגבעות על שדה התלמוד לעשות כמישור ולעשות מטעמים בדברי אגדה כאשר אביו אהב. ובעת ההיא כבר יצא שמו לתהילה ולתפארת, כי לבו לב הארי ושכלו כבר הי' מזוקק שבעתים להבין ולהשכיל בעמקי ים התלמוד ובפוסקים כאחד הגדולים אשר בארץ המה.

הגאון רבי יצחק אליהו איגרא זצ"ל לקח את העלמה המושלמת בכל חכמה ומדע ביראת ה' ובחן צדקתה עומדת לעד מרת רחל ע"ה בתו היחידה של הגאון מו"ה ישכר בעריש ז"ל אבד"ק הנובר. וכאשר אביו הגאון נסע עמו [מפרעשבורג] על הנשואין שהיתה באם הדרך בעיר **דרעזדען (גרמניה),** עברו דרך עיר פראג ונכנסו חכמי פראג אליו ובקשו לשמוע ממנו חידושי תורה, והשיב להם: הציעו לפני איזה גמרא ועלי' אבנה את חידושי תורתי. וכאשר כן עשו אמר על הגמרא הזאת פלפולא חריפתא בערך חצי שעה ועלה הרים בבקיאות נפלא. אולם המה לא הבינו דבריו ויצאו ממנו בפחי נפש, כי רבינו משולם מלבד עומק דבריו הי' גם מהיר בלשונו ועל ידי זה לא יכלו להבין דבריו ובקשו ממנו שהוא ילאט להם, כי דברי חכמים בנחת נשמעים. והשיב להם: כי אי אפשר לו לדבר בנחת ומתינות, וגם קשה לפניו להגיד דבר אחד שני פעמים כי בכל פעם נתחדש לפניו דרכים אחרים וקושיות ותירוצים שונים. אך צוה לבנו החתן ר' יצחק אליהו שהוא יגיד להם את אשר אמר לפניהם, והוא החזיר על דברי אביו הגאון כהויתן ברוב דעת ושכל, והאנשים השתוממו מאד לגודל החריפות והבקיאות.

ובעת ההיא הי' אחר מות הגאון בעל הנודע ביהודה [=הגאון רבי יחזקאל לנדא], ויבקשו בני עיר פראג את רבנו משולם שיקבל את משרת הרבנות וישב על הכסא אחר בעל הנודע ביהודה. ואמר להם רבנו משולם: אין את נפשו לעזוב את העיר פרעשבורג, אולם אם יאבו שמוע לעצתו יקבלו את בנו החתן לרב אב"ד עליהם כי יש לו מוח גדול וחריף יותר ממנו [מרבינו משולם] והוא גאון עצום. אולם המה התבוששו לקחת עליהם לרב איש עול ימים כמוהו.

החתונה התקיימה כנזכר לעיל בעיר **דרעזדען** ונכבדי העיר הזאת הלכו לקראת המחותנים הגדולים אשר התאספו שמה לקחת חבל בחתונה זו, ושמחו לקראתם על אשר זכו שאנשים רמי המעלה גדולים בתורה ובחסידות כמוהם יתאכסנו אצלם. והאגדה מספרת כי בעיר **דרעזדען** הי' בעת ההוא הרב ר' וואלף[1] בן הגאון רבנו יונתן אייבשיץ זצ"ל אשר בימי עלומיו הלך בדרך עקלקלת. אולם לעת זקנתו חרט על מעשיו וחזר למוטב ועשה תשובה. והר' וואלף הנזכר ביקש מאת המחותנים הרבנים לכבדו לבוא לסעוד אצלו ועשה לפניהם סעודה גדולה, אולם לא רצו למלא משאלתו, ובזה הכלימו אותו ועל ידי זה כסתה כלימה פניו. אמנם אחר זה התישבו בדבר וניחמו על מעשיהם זו, ובכדי שלא לדחות אותו בשתי ידים כי הלא נודע להם כי הר' וואלף בעל תשובה הוא, נתרצו לזה שהלכו לביתו, אולם לא נהנו מסעודתו מאומה כי אם שתו אצלו איזה כוסות טיי, והוא הרגיש בזה עלבון יותר.

ואחר הדברים האלה והאלוקים נסה את המשפחה הזאת. רבנו משולם גוע וימת שנה אחר המאורע ולא ארכו הימים גם המחותן של רבנו הגאון רבי ישכר בעריש זצ"ל אבד"ק הנובר חותן הגאון ר' יצחק אלי' נפטר ביום ה' א' דר"ח כסלו תקס"ג. ואחר זה נפטר בן רבנו הוא הגאון מו"ה יצחק אלי' אך שתי שנים אחר חתונתו ביום שב"ק ו' חשון שנת תקס"ד, כן מתו זה אחר זה, וכפי הגדת המון הוא בחטאם מתו ע"י זה אשר השיבו אחור בקשת ה"ר וואלף אייבשיץ לסעוד אצלו והלבינו את פניו. ובאמת נמצא על מצבת קבורתו של הג"מ יצחק אליהו "הלך לעולמו בשנת **והוא רחום יכפר**".

[1] בספר "אוה למושב" (עמ' 52), מסופר: "הגאון רבנו יונתן אייבשיץ זצ"ל אבד"ק ג' קהילות אה"ו [=אלטונה, האמבורג, וונדסבק]. הי' לו בן אחד ור' וואלף שמו. ודאגה גדולה הי' לו ממנו, כי בא ע"י חברים רעים על דרך לא טוב והי' נאלץ לנוס מעירו להיות לפליטה והניח באלטונה חובות גדולות. ואביו הגאון ריחם עליו כרחם אב על בנו, והדפיס חיבורו כרתי ופלתי בשנת תקכ"ג ושילם כל החובות שעשה בנו. בנו ר' וואלף הזה שבתחילה לא הלך בדרכי ה' ועשה חובות רבות אשר מזה עגמה נפש אותו צדיק אביו הגאון והי' מוכרח לשלם עבורו החובות. ואחר כך הלך בנו ר' וואלף לעיר וויען ושם מצא חן בעיני שר נכבד ואשר הלך בשליחות מלכות אוסטריה לעיר דרעזדען. והשר לקח את הר' וואלף עמו ושם נשאו המלך למעלת פרייהערר (בארן) ובנה לעצמו פלטרין ונטע גנים. אבל כאשר הגיע שנותיו לשנת הששים לימי חייו, הרבה רעות וצרות עברו על ראשו, אז התחרט על מעשיו הרעים ועשה תשובה וסר מדרכו הרע. ועל פי עצת הרב אב"ד מדרעזדען נשא אשה יראת ה'. גם בנה מחדש בית הכנסת אשר יסד אחיו ומת בתשובה גמורה והניח קרן קיימת לדברים טובים בשנת תקס"ו".

ק ש ר

N° 14 - June 2002 גליון י"ד - תמוז תשס"ב

איבעיא להו

שאלה: בימים שאין אומרים תחנון, אם התחיל לומר תחנון, האם עליו להפסיק או להמשיך ולגמור לומר תחנון?

תשובה: ספר מעורר ישנים (וורשא תרפ"ו, מהדו"ש ירושלים תשל"ב, להרה"ג ר' מרדכי פרידמן, עמ' לו) כתב, וז"ל: "כשהש"ץ מכה על הבימה בסוף החזרה להודיע שאין לומר תחנון, יש לו להזדרז להכות תיכף ומיד אחר אמירתו בשלום, בכדי שלא יתחילו לומר או"א וכו'. ומי שהתחיל צריך לומר איזה תיבות בכדי שלא יהא שם שמים לבטלה. ואם אין מכין על הבימה, רק יש סימון בהפרוכת וכיוצא, צריך הש"ץ למהר בהתחלת הקדיש".

מדבריו משמע דסגי באמירת כמה תיבות בלבד שלא יחשב כמוציא שם שמים לבטלה, ואין צריך לומר כל הווידוי או כל התחנון.

בספר דרכי חיים (מנהגי הרה"ק ר' חיים מצאנז, דף ה, ב, אות כח) כתב: "פעם אחת אמר רבינו, העולם אומרים עלי שאני מחמיר באמירת תחנון, באמת אינני מחמיר כלל לומר, רק כשהבעל תפלה עם העולם כבר התחילו לומר תחנון וכבר אמרו השמות הקדושים 'אלוקינו ואלוקי אבותינו' וכבר התחילו אשמנו, ואז מתחילין לדפוק שלא לאמור תחנון, זה רע בעיני מאד, א. שכבר אמרו שמות בחנם; ב. גם במה [ש]נשאר אצל 'גזלנו' או 'דברנו דופי' וכדומה, על זה הנני מקפיד, אבל כשהי' הש"ץ אומר תיכף אחר גמר שמונה עשרה קדיש לא הייתי מקפיד. עכדה"ק.

ומדבריו משמע שלא די במה שאומר "איזה תיבות" כמו"ש המעורר ישנים הנ"ל בכדי להינצל מאיסור מוציא שם שמים לבטלה.

והנה בשו"ת שבט הלוי (להג"ר שמואל וזנר שליט"א, חלק ח, סי' כד) מחלק "בין יום שאינו יום תחנון על פי הלכה, ע"ד המבואר בשו"ע (או"ח סי' קלא), לבין אם הוא רק יום יארצייט שישנם חלק מהחסידים שאינם אומרים תחנון. וז"ל: "אם הוא יום שאסור לומר תחנון מן הדין, והתחיל 'אלוקינו ואלוקי אבותינו', יסיים עכ"פ 'תבא לפניך תפילתנו', כדי שיחול אמירת 'אלוקינו' על איזה תפילה ולא יסיים עד 'אבל אנחנו ואבותינו חטאנו' שאינו הזכרת יום חטא. אע"פ שבאמת גם זה הי' אפשר לומר, דהא גם בימים כאלו אומרים 'סלח לנו אבינו כי חטאנו מחל לנו מלכנו כי פשענו', הרי דבאמירת הזכרת חטאים אינו אותה דרגה כאמירת תחנון, ובודאי כן הוא עפ"י סודן של הדברים, מכל מקום אין הפסד בזה אם יפסיק אחר תבא לפניך תפילתנו. אבל אם הוא רק יום יארצייט, פשוט בעיני דיכול לומר עד 'אבל אנחנו ואבותינו חטאנו' ויפסיק שם אם רוצה".

בשו"ת להורות נתן (להג"ר נתן געשטעטנער שליט"א, ח"ז, סי' ו) דן באריכות בשאלה זו, והעלה, שבימים שאין אומרים תחנון, אם התחילו לומר, יש להפסיק מלאמרו, אך סגי אם ימשיך עד 'ואל תתעלם מתחנתנו'. עיי"ש.

מעשה שהיה

מעשה בהגאון רבי יוסף ראזין מדווינסק, הרוגצ'ובי, שכדרכו בקודש הי' שונא צביעות, שנזדמן לווארשה ושבת בה. בערב שבת עם חשכה הלך לבית הכנסת להתפלל. רצה החזן להראות כוחו בפני האורח ולכבדו מגרונו, סילסל בניגונים והאריך בקבלת שבת. במוצאי שבת חזר והראה כוחו והאריך ב"המבדיל". משסיים הלך ובא אצל רבי יוסף ואמר לו:

- ילמדנו רבנו, "לכה דודי" ו"המבדיל" מה מהם עדיף לניגון?

- "המבדיל" עדיף. – מחזיר לו רבי יוסף.

- מה טעם? – חוזר ושואל החזן.

- דברים כפשוטם. – מחייך ואומר רבי יוסף – "לכה דודי" אנוס אני לשמוע עד סוף ואילו ב"המבדיל" יכולני לעקור רגלי ולצאת באמצע...

מה חדש ?

חנוכת-הבית לאגפו החדש של "מרכז רבני אירופה"

ביום שני כ"ד אייר נחנך אגפו החדש של "מרכז רבני אירופה - חב"ד ליובאוויטש" במרכזי בנייני ה"איחוד האירופאי".

טקס קביעת המזוזות נערך במעמד של כששים מרבני חב"ד באירופה, ובראשם רבה של העיר המארחת, הרב עזריאל חייקין; רבה של מילאנו, הרב גרשון-מענדל גרליק; רבה הראשי של רוסיה, הרב בערל לאזאר; מנכ"ל הרבנות הראשית לישראל, מר עודד ויינר ועוד.

בקביעת המזוזות כובדו רבה הראשי של תל-אביב - יפו, הרב שלמה עמאר והשר לענייני דת הרב אשר אוחנה. לאחר קביעת המזוזות הסבו הרבנים-השלוחים עם האורחים הנכבדים להתוועדות חסידית.

בין המתוועדים נוכחו גם הרב נטע ברכהן מריגא, הרב צבי טלזנר מלונדון, ועוד. הרב עמאר פתח את דבריו בזכרונות מימי לימודיו בישיבת "אהלי יוסף-יצחק" בקזבלנקה שבמרוקו וההדרכה שקיבל מהשליח הרב שלמה מטוסוב. בהמשך דבריו שיבח את פעולות השלוחים הפועלים מכוחו של הרבי ואיחל למשתתפים הצלחה בשליחותם הקדושה.

עם סיום דבריו של הרב עמאר בירך את המשתתפים השר הרב אוחנה, שכקודמו גם הוא הפליג בדברי שבח לעבודתו של הרבי ע"י שלוחיו ובספרו על ימיו הראשונים בארץ-הקודש ריגש את הקהל בדבריו "אם לא הרבי ששלח את שלוחיו למעברות העולים - מי יודע היכן היינו היום".

ההתוועדות נמשכה שעות ארוכות כשבראש המתוועדים הרב גרשון-מענדל גרליק שסיפר לקהל על ימי הבראשית של שליחותו ומעט מן ההדרכות שקיבל מהרבי בעניני הרבנות באירופה.

KESHER – Platform for European Rabbis to research Jewish Law
***Published by*:** Rabbinical Center of Europe-Chabad Lubavitch ***Director*:** Rabbi Moshe Garelik
***Editors*:** Rabbi S. Slavaticky, Belgium - Rabbi L.Y. Raskin, England - Rabbi L.Y. Kahn, France
Rond Point Schuman 6, Brussels 1040, Belgium Tel:(32) 2 234 7722 Fax:(32) 2 234 7768
Email: RabbinicalCenter@Europe.com

ק ש ר
יו"ל ע"י מרכז רבני אירופה - חב"ד ליובאוויטש
מנהל: הרב משה גרליק
חברי המערכת: הרב ש. סלבטיצקי-בלגי'ה,
הרב ל.י. רסקין-אנגלי'ה, הרב ל.י. כהן-צרפת